

PROGRAMMA NAAR EEN
RIJKE WADDENZEE

Programma

Wadden
zeehavens

Werkatelier 7 november 2012

Building with Nature Waddenzeehavens

Zuidersingel 3, Leeuwarden, 14.00-16.30 uur

Verslag

9 november 2012

Arjen Bosch

Inhoud

Kernpunten Werkatelier Building with Nature Waddenzeehavens	3
1. Baggerbezwaar verminderen.....	3
2. Baggerspecie voor natuurontwikkeling	3
3. Breder kijken naar baggeren	4
4. Plenaire terugkoppeling	4
Baggerbezwaar verminderen	
Baggerspecie voor natuurontwikkeling	
Breder kijken naar baggeren	
5. Vervolgafpraak	4
Bijlage Suggesties voor thema's	5
Deelnemers	6

Kernpunten Werkatelier Building with Nature Waddenzeehavens

Na een presentatie over de context van het werkatelier, kregen de deelnemers de gelegenheid om schriftelijk aan te geven welke (maximaal 3) thema's zij in een programma terug wilden zien.

De aangereikte suggesties laten zich ordenen naar een drietal thema's, die in subgroepen worden uitgewerkt.

1. Baggerbezwaar verminderen

Een groot deel van de suggesties richten zich op slimmer omgaan met de situatie in en om de haven, zodat het baggerbezwaar kan verminderen. De subgroep komt met de volgende voorstellen:

1. De eerste suggestie richt zich op het verminderen van het baggerbezwaar door slimmer te spuien. Denk hierbij ook aan koelwater onttrekkingen.
2. Ontwikkel methodieken die er toe leiden dat er minder slibrijkwater in de haven mond komt
3. Ontwikkel alternatieven voor het storten (zilte landbouw, bioscrub ed.)

2. Baggerspecie voor natuurontwikkeling

Veel deelnemers zien graag dat er meer aandacht komt voor natuurbouw met baggerslib. Deze groep komt met de volgende punten:

1. Via regelgeving van Natura 2000 en Rijkswaterstaat mag je geen bagger aan het systeem onttrekken
2. Maak onderscheid naar het soort bagger, het kan zand zijn, maar leg de focus hier op slib
3. Tijd en ruimteschalen zijn belangrijk
4. Werk mee met de natuur. De kwelders moeten wel blijven liggen. Hou dus vast aan het motto: werk mee met de natuurlijke processen.
5. Reken de ontwerpen goed door
6. Vangt een uitgebreid kwelder areaal slib in en wordt het er ook helderder van?
7. Heb oog voor belangen van zowel recreatie, natuur (in het bijzonder vogels)
8. Start met pilots (Delfzijl en Harlingen)
9. Kijk naar de mogelijkheden voor toepassing van baggerspecie bij voegeilanden (Den Oever en Delfzijl)

3. Breder kijken naar baggeren

Wil je 'bouwen met slib' dan moet je op meerdere schaalniveaus wat fundamenteeler kijken wat de sturende processen zijn.

1. Er is grote behoefte aan objectieve data over slib gehalten (referentie), gebruik historische data
2. Laat het onderzoek naar havenslib de planvorming volgen
3. Zorg voor een dashboard met slibparameters
4. In het kombergingsgebied tussen Ameland en Terschelling kun je veel leren en experimenteren met de slibhuishouding
5. Ontwikkel een alternatieve stortstrategie
6. Onderzoek de zand – slib relatie met verontdieping

4. Plenaire terugkoppeling

Nadat de deelnemers hun oordeel over de kernpunten uit de subgroepen gaven, vond een plenaire terugkoppeling plaats.

Baggerbezwaar verminderen

Wat meteen opgepakt zou moeten worden, is het idee om baggerbezwaar te verminderen door slim te spuien, verder was er veel interesse voor de vraag of er mogelijkheden zijn om het slibgehalte in de havenmond laag te houden, bijvoorbeeld door vorm van de havenmond. Het idee om baggerspecie in te zetten voor alternatief gebruik, zoals bioscrub en of zilte landbouw riep vragen op. Zo vroegen enkele deelnemers zich af of daar de tijd wel rijp voor was.

Baggerspecie voor natuurontwikkeling

Er was een breed gevoel dat de regels voor Natura 2000 en de beleidsregels die Rijkswaterstaat hanteert voor het in het systeem houden van de specie, niet knellend (zouden) mogen werken.

Uitgangspunt voor natuurontwikkeling met baggersspecie en kwelders, is dat je mee moet liften met de natuurlijke processen. Let ook op dat met sterk verschillende fracties te maken hebt, variërend van zand tot fijn slib.

Er was veel ondersteuning voor het idee om naast kwelders ook te kijken naar gebruik van specie voor vogeleilanden op plekken waar veel vogels voorkomen, maar waar weinig hoogwatervluchtplaatsen voor handen zijn.

Breder kijken naar baggeren

Objectivering van data sets, zeker ook ten behoeve van betere referenties wordt breed onderschreven. Ook het idee om te kiezen voor het kombergingsgebied tussen Terschelling en Ameland vond brede ondersteuning. Er zijn weinig versturende invloeden, maar je kunt gemakkelijk experimenteren door het baggerwerk bij Holwerd wel of juist niet in het kombergingsgebied te storten.

5. Vervolgafpraak

Het team van Ecoshape maakt op basis van de geformuleerde kernpunten een voorstel voor een programma Building with Nature Waddenzeehavens. In Januari bespreken we de voorstellen in een volgend werkatelier.

Bijlage Suggesties voor thema's

De aangereikte suggesties, waar de subgroep indeling op werd gebaseerd.

Minimaliseren sediment uitwisseling Waddenzeehavens
Spuienzoet water in zout
Zoet zout problematiek i.r.t. slib
Voorkomen van slib in haven door spuiregime
Verbeteren haveninrichting incl. spuien en (koel)water onttrekkingen
Aanslibbing havens (verminderen baggerinspanningen)
Verminderen baggerbezwaar middels technische oplossingen
Inrichting van de havenmond
Voorkomen slibbezinking (sedimentatie)
Kan je door slib varen (goed meten + proef)
Helpt onttrekken slib het verminderen dan het zwevende stofgehalte (storten bagger aan land)?
Is slib op natuurlijke wijze te managen?
Valt er geld te verdienen met slib/bagger
Hergebruik slib, waar?

Welke doelen kun je realiseren met slib en bagger?
Bagger bruikbaar voor kwelderontwikkeling (op grond van samenstelling van de specie)
Kwelders en biobouwers
Aanleg nieuwe overgangszones (kwelders; effecten/mogelijkheden)
Natuurvriendelijk verspreiden baggerspecie (infractie kwelders)
Gebruiken van slib/kwelder als bescherming voor haven
Gebruik van slib/kwelders als toeristische attractie
Effecten storten bagger (+ natuurbouw)
Milieuvriendelijk gebruik baggermateriaal
Problematiek onderhoudsbagger, wat daarmee te doen in relatie toe zandhonger
Zoet-zout overgang Balgzand
Toerisme Harlingen: grootste schelpdier haven(incl. natuurontwikkeling)
Natuurontwikkeling havens (vogeleilanden Delfzijl & Den Oever)

Zand-slib huishouding Waddenzeebodem
Slibdynamiek op verschillende schaalniveaus
Inzicht slibgedrag in geulen
Invloed op slibontwikkeling
Lange termijn slibhuishouding Waddenzee; effect stormen
Monitoring meetpalen
Tijdshorizon havens (bruikbaarheid havens) bodemdaling en zeespiegelstijging
Havenspecialisatie Eems-Dollard (incl. Emden en Papenburg)
Modelrun uitvoeringsvarianten: Bocht van Watum, Vaargeul en Menkemadam
Natuureffecten Menkemadam
Is de harde kustlijn onbespreekbaar → verlengen
Liggen huidige havens op de juiste plek?
Verdiepen of kleinere minder diepliggende schepen

Deelnemers

Jacob Asjes
Sjaak de Boer
Floris van Bentum
Arjen Bosch
Norbert Dankers
Enno de Graaff
Bart Grasmeijer
Martijn de Jong
Pieter van der Klis
David Kooistra
Dirk Koppert
Michiel Laernoës
Bas van Maren
Frank Petersen
Jaap Riemens
Jornand Veldman
John Walta
Zheng Bing Wang
Dirk Jan Wever
Mark de Wit
Wim Woudstra

Organisatie

Imares
Groningen Seaports
Naar een rijke Waddenzee
de Laar
Coastal Zone
Hollands Kroon
Arcadis
Naar een rijke Waddenzee
Ecoshape
Provincie Groningen
Provincie Groningen
Harlingen
Deltares
Waddenvereniging
Koninklijke Marine
Delfzijl
Harlingen
Deltares
Provincie Groningen
Imares
Lauwersoog

Programma
Building with Nature
Waddenzeehavens